

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

พฤติกรรมรักร่วมเพศของหญิงรักร่วมเพศนั้น ได้ปรากฏตั้งแต่สมัยกรีกโบราณเมื่อราว 4-5 ศตวรรษก่อนคริสตกาล สมัยนั้นพฤติกรรมทางเพศไม่ใช่เรื่องผิดปกติหรือเสียหายแต่ประการใด จนกระทั่งคริสต์ศาสนาเข้าไปเผยแพร่ในอาณาจักรกรีก รักร่วมเพศจึงกลายเป็นสิ่งต้องห้าม เพราะถือว่าผิดบทบัญญัติทางศาสนา

ในภาษาสากล บุคคลที่มีพฤติกรรมหญิงรักร่วมเพศถูกเรียกว่า “เลสเบียน” (Lesbian) หมายถึง หญิงที่มีความชอบในผู้หญิงด้วยกัน

แอนโทนี สตอร์ (Anthony Storr อ้างถึงใน รัชนีกานต์ สูญสิ้นภัย, 2546 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า “เลสเบียน” ถูกนำมาใช้แสดงความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิง เป็นคำที่ก่อกำเนิดขึ้นเมื่อ 614 ปีก่อนคริสต์ศักราช แผลงมาจากคำว่า “เลสบอส” (Lesbos) ซึ่งเป็นชื่อเกาะหนึ่งตั้งอยู่ในทางตะวันออกเฉียงของทะเลอีเจียน ในเขตปกครองของกรีก บันทึกโบราณเขียนไว้ว่า ในราวศตวรรษที่ 6 บนเกาะแห่งนี้เรียกพวกที่มีรสนิยมทางเพศแบบหญิงรักร่วมเพศว่าพวก “แซฟฟิสม์” (Sapphism) ตามชื่อของกวีสาวชาวกรีกนางหนึ่งนามว่า “แซฟโฟ” (Sappho) นางชอบเขียนกวีเรื่องราวความรักระหว่างหญิงสาวด้วยกันเอง อีกทั้งนางยังมีรสนิยมเป็นหญิงรักร่วมเพศ ทำให้นางถูกมองว่าเป็นต้นแบบของพวกหญิงรักร่วมเพศ ก่อนจะเปลี่ยนมาเรียกตามชื่อเกาะเลสบอส แล้วแผลงมาเป็นคำว่า “เลสเบียน” นั่นเอง

สุไลพร ชลวิไล (2545) กล่าวถึงหญิงรักร่วมเพศว่า การที่ผู้หญิงมีความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาว หรือมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงด้วยกันเอง กับการที่ผู้หญิงมีบุคลิกหรือแสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับความเป็นผู้หญิงอาจไม่ใช่สิ่งเดียวกันเสมอไป โดยสรุปแล้วหญิงรักร่วมเพศก็คือเพศหญิงที่มีความชอบและเลือกที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศหญิงด้วยกันโดยไม่จำเป็นว่าความสัมพันธ์นี้จะต้องแบ่งตามบทบาทชายหญิงเสมอไป ซึ่งจะแสดงออกทางภายนอกหรือไม่แสดงออกขึ้นอยู่กับคนๆ นั้น

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พุทธศตวรรษที่ 600 ได้ถูกบันทึกประวัติศาสตร์มาตั้งแต่คริสต์ศักราชที่ 600 ในหน้าประวัติศาสตร์หลายพันปีของจีนเชื่อว่าไม่เคยปรากฏกลุ่มคนรักร่วมเพศมาก่อน เพราะเป็นที่ทราบกันดีในหมู่ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จีนว่า ฮองเต้จีนในอดีตจำนวนไม่น้อยก็เป็นพวกรักร่วมเพศเช่นกัน ตลอดระยะเวลากว่า 2,000 ปี สังคมจีนได้ผูกยึดอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับมูลธาตุดั้งเดิมของจักรวาลที่ไม่เกี่ยวกับพระเจ้า โดยเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ในสากลจักรวาลเกิดมาจากธาตุคู่ คือ ธาตุอ่อนกับธาตุแข็ง และบัญญัติเรียกรวมตัวกันของธาตุคู่นี้ว่า หยิน-หยาง หยิน หมายถึง ธาตุอ่อน ซึ่งก็คือธาตุดินหรือธาตุแม่ ส่วน หยาง หมายถึง ธาตุแข็งซึ่งก็คือ ธาตุฟ้าหรือธาตุพ่อ เมื่อธาตุทั้งสองนี้ผสมผสานกันจึงก่อให้เกิดสิ่งต่างๆ ในจักรวาลขึ้น เนื่องจากเกิดมาจากธาตุคู่ สิ่งต่างๆ ในโลกจึงมีลักษณะเป็นคู่ เช่น หญิงกับชาย เป็นต้น ในความคิดของชาวจีนสรรพสิ่งในโลกนี้จะดำรงอยู่ได้ จะต้องมียินและหยางในสภาพที่สมดุลกัน ดังนั้นการอุปติและคงอยู่ของสรรพสิ่งที่ไม่ใช่คู่ทั้งสองจึงถูกมองว่าเป็นสิ่งผิดปกติ

ต่อมาในยุคของปรัชญา นักปรัชญานามว่า "ขงจื้อ" ได้วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ของมนุษย์ขึ้น 5 กลุ่ม เรียกว่า อู่หลุน(wu-lun) 1 ใน 5 นั้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา ลัทธิขงจื้อมีบทบาทอย่างมากในการเน้นฐานะคนในสังคม ผู้หญิงในทัศนะของขงจื้อจะได้รับการยกย่องต่อเมื่อได้ทำหน้าที่เป็นมารดาอย่างสมบูรณ์ หญิงต้องเชื่อฟังบุรุษ เมื่อยังไม่แต่งงานต้องเชื่อฟังบิดา เมื่อแต่งงานแล้วก็ต้องเชื่อฟังสามี ถ้าปราศจากสามีจะต้องเชื่อฟังบุตรชาย (สุววงศ์ศรีตันเสียงสม, 2553 : 27) แสดงให้เห็นถึงสถานภาพอันต่ำต้อยของผู้หญิงจีน ตามความเชื่อที่ว่าเพศหญิงนอกจากจะต้องคู่กับเพศชายแล้ว ยังต้องเป็นผู้มอบนมต่อผู้ชายเสมอ ไม่ว่าผู้ชายนั้นจะเป็นบิดา สามี หรือบุตร นอกจากนั้นคำสั่งสอนของลัทธิขงจื้อยังระบุว่า ความออกตัญญูนั้นมีอยู่สามประการ ที่สุดของความออกตัญญูนั้น คือการไร้ทายาทสืบตระกูล ก็เป็นสิ่งที่ชวนให้ตระหนักได้ว่าหากผู้หญิงชอบพอกับผู้หญิงด้วยตนเองแล้ว นอกจากจะถูกตราหน้าว่าเป็นสิ่งผิดปกติแล้วยังเป็นผู้ที่มีความออกตัญญูในสังคมจีนด้วย

เมื่อยุคสมัยได้ผ่านพ้นไปจนมาถึงการล่มสลายของราชวงศ์ชิงในปีค.ศ.1911 เป็นการสิ้นสุดยุคจีนโบราณและก้าวเข้าสู่ยุคจีนใหม่ ด้วยการสถาปนาสาธารณรัฐจีนโดยพรรคก๊กมินตั๋ง พรรคชาตินิยมจีนปกครองจีนแผ่นดินใหญ่ต่อจากราชวงศ์ชิง จีนในช่วงเวลานั้นได้แบ่งออกเป็น

เมืองสองค่ายหลัก คือ พรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างกันสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1949 เมื่อฝ่ายคอมมิวนิสต์ชนะสงครามกลางเมืองและสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นในจีนแผ่นดินใหญ่ และในส่วนของพรรคก๊กมินตั๋งนั้นได้ย้ายเมืองหลวงไปยังไทเปบนเกาะไต้หวันและสถาปนาสาธารณรัฐจีนขึ้นแทน ซึ่งการเรื่องอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์ในจีนได้ปลุกฝังความคิดเกี่ยวกับบุคคลที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศว่าให้เป็นผู้มีความผิดปกติทางจิตหรือกระทั่งอาชญากรที่มีพฤติกรรมเป็นอันตรายเลยทีเดียว

อุดมการณ์ขงจื๊อที่ได้ครอบงำจีน อย่างต่อเนื่องมามากกว่า 2000 ปี ตั้งแต่การก่อตั้งของราชวงศ์ฉันในปี 206 ก่อนคริสตศักราชจนถึงยุคปฏิวัติในปีค.ศ. 1911 ก่อนจะค่อยๆลดบทบาทความสำคัญลงตั้งแต่ปี 1969 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ลัทธินี้ถูกมองว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อการเท่าเทียมกันในสังคม ต่อเสรีภาพ ต่อสิทธิสตรี และยังเป็นอุปสรรคในการทำให้ประเทศจีนก้าวสู่ความทันสมัย (สุวัจจรา เปี่ยมญาติ และ หงษ์ฟ้า ทริย์พันธุ์เรือง, 2547 : 28)

จนกระทั่งปีค.ศ.1997 เมื่อจีนเปิดประเทศ คนจีนเริ่มรับยอมรับเอาวัฒนธรรมสากลมากขึ้น จีนจึงหันมาทบทวนเกี่ยวกับเรื่องนี้ใหม่ โดยเริ่มต้นจากการถอดพฤติกรรมรักร่วมเพศออกจากประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดโทษให้ผู้มีพฤติกรรมรักร่วมเพศมีความผิดตามกฎหมายในฐานะเป็นอันตราย ซึ่งมีผลทำให้มีการถอนพฤติกรรมรักร่วมเพศออกจากเอกสารมาตรฐานการแบ่งประเภทและวินิจฉัยอาการจิตเภทของประเทศจีน อันถือว่าเป็นก้าวย่ำที่สำคัญของสังคมจีนในการแง่มประตูเปิดรับผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศให้สามารถมีที่ยืนในสังคมจีนได้อย่างสง่าผ่าเผย (วริษฐ์ ลิ้มทองกุล, 2550) แต่อย่างไรก็ตามจีนก็ยังคงยึดถือกับคำสอนเก่าแก่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่บ้าง ทำให้จีนยุคใหม่ยังมีการผสมผสานความเชื่อเดิมในการดำเนินชีวิตควบคู่ไปกับวิถีใหม่ๆเช่นกันเดียวกัน การเป็นรักร่วมเพศจึงยังเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับเลยซะทีเดียว แต่ก็ยังได้รับการยอมรับมากกว่าสมัยจีนยุคเก่า

ไต้หวันที่ยกตัวออกมาจากจีนได้ตั้งเป็นเขตปกครองที่มีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยซึ่งแตกต่างจากจีน จึงมีสภาพสังคมวัฒนธรรมบางอย่างที่มีความแตกต่างอยู่ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ แม้พื้นเพเดิมจะเป็นชนชาติจีนเหมือนกันก็ตาม เนื่องจากว่าเป็นประเทศที่

เกิดใหม่และมีการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงมีการเปิดกว้างมากกว่าจีน ในเรื่องของ การยอมรับคนที่มีพฤติกรรมเป็นรักร่วมเพศ เช่นเดียวกันกับในประเทศฮ่องกง ที่แต่เดิมก็เป็นเพียง หมู่บ้านชาวประมงเล็กๆแห่งหนึ่งในจีนแผ่นดินใหญ่ แต่หลังจากจีนพ่ายแพ้ในสงครามฝิ่นอังกฤษ ได้เข้าครอบครองเกาะฮ่องกงในปี ค.ศ. 1842 และฮ่องกงกลับคืนสู่จีนเมื่อปีค.ศ.1998 โดยฮ่องกง ได้อยู่ในฐานะเขตปกครองตนเอง ฮ่องกงจึงเป็นประเทศที่รวมเอาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน การยึดถือคติความเชื่อเก่าแก่จาก จีนจึงพบเห็นได้น้อยลง เรื่องสิทธิเสรีภาพของผู้คนมีความชัดเจนขึ้น การยอมรับบุคคลเพศที่สาม จึงเปิดกว้างมากกว่าในจีน

ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อลัทธิขงจื้อได้หลังไหลเข้ามาและมีอิทธิพลอย่างสูงต่อสังคมญี่ปุ่น ในการสร้างค่านิยมแบ่งคนออกเป็นชนชั้นต่างๆ และการให้ความสำคัญของชนชั้นนั้นมีความไม่เท่าเทียมกัน เป็นสาเหตุให้เพศหญิงที่เคยมีความสำคัญในสังคมญี่ปุ่นดั้งเดิมมีความสำคัญน้อยลง (สุรางค์ศรี ต้นเสียงสม, 2553 : 119) แม้ว่าในปัจจุบันญี่ปุ่นจะตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และความเท่าเทียมกันของเพื่อนมนุษย์แล้วก็ตาม แต่คนญี่ปุ่นปัจจุบันก็ยังคงมีทัศนคติที่ไม่แตกต่าง จากคนในอดีตในอีกหลายๆเรื่อง เช่น เรื่องสถานภาพของสตรีที่ยังไม่เท่าเทียมกับบุรุษทั้งร่างกาย และความสามารถ สังคมยังคงกำหนดให้ผู้หญิงมีบทบาทเพียงสองอย่าง คือ ภรรยาและ มารดา เนื่องจากสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบันมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่ค่อนข้างแตกต่างจากประเทศอื่นๆใน เอเชียตะวันออก ผู้หญิงญี่ปุ่นยุคใหม่ส่วนใหญ่จึงยังคงยึดถือคุณค่าเดิมของความเป็นผู้หญิง คือ การได้เป็นแม่บ้านเพื่อปรนนิบัติรับใช้สามีและลูก หากผู้หญิงญี่ปุ่นประพฤติตัวผิดแปลกไปจาก ขนบธรรมเนียมประเพณี จะถูกมองให้มีสถานะทางสังคมด้อยต่ำกว่าปกติ ดังนั้นการเป็นหญิง รักร่วมเพศในญี่ปุ่นจึงนับว่าเป็นเรื่องน่าอายและถูกมองว่าเป็นบุคคลผิดปกติได้

ในประเทศเกาหลีแนวคิดของลัทธิขงจื้อก็มีอิทธิพลต่อสังคมเกาหลีเช่นเดียวกันกับญี่ปุ่น จากการศึกษาพบว่าในอดีตสังคมเกาหลีเป็นสังคมที่ปิดกั้นในเรื่องของการแสดงอารมณ์และ ความรู้สึก ลักษณะครอบครัวของชาวเกาหลีมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดและผู้ชายมีอำนาจเป็นใหญ่ ในครอบครัว ส่วนผู้หญิงจะถูกจำกัดพื้นที่ที่อยู่ภายในบ้านเท่านั้น ลัทธิขงจื้อยังส่งผลต่อ แนวความคิดและแนวปฏิบัติของคนเกาหลีในเรื่องของความกตัญญู คนเกาหลีถูกสอนให้ลดความ

เป็นปัจเจกชน ครอบครัวหรือกลุ่มทุกประเภทต้องมาก่อนตัวของปัจเจกตนเอง การแสดงตัวของปัจเจกชนจะต้องแสดงในนามของครอบครัวมากกว่า โดยเฉพาะผู้หญิงเกาหลี จะถูกสอนตั้งแต่เด็กให้คิดและประพฤติในนามของครัวเรือน เพื่อหลีกเลี่ยงการนำสิ่งที่ไม่ดีมาให้แก่วงศ์ตระกูล

ในปัจจุบันแม้ลักษณะครอบครัวจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่สังคมเกาหลีก็ยังคงให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงอยู่ดี และยังมีการกดขี่ผู้หญิงให้เห็นอยู่ในสังคม ถึงแม้ว่าความสำคัญของครัวเรือนในเกาหลีจะค่อยๆลดบทบาทลง แต่คนเกาหลีในปัจจุบันก็ยังให้ความสำคัญแก่ครอบครัวมากกว่าปัจเจกชนอยู่ ความผิดที่ร้ายแรงที่สุดสำหรับคนเกาหลีคือการทำให้ครอบครัวขายหน้า หากผู้หญิงเกาหลีมีพฤติกรรมการเป็นรักร่วมเพศก็จะถูกประณามหยามเหยียดไปจนถึงวงศ์ตระกูล เกาหลีจึงเป็นประเทศที่ไม่ให้การยอมรับบุคคลที่เป็นรักร่วมเพศโดยเด็ดขาด และมีการกดดันบุคคลเพศที่สามอย่างรุนแรง ถือได้ว่าประเทศเกาหลีมีความล่าช้าในเรื่องของการยอมรับรักร่วมเพศ มากกว่าประเทศอื่นๆในเอเชียตะวันออกเฉียง (สุวัจฉรา เปี่ยมญาติ และ หงษ์ฟ้า ทรรศน์บุญเรือง, 2547 : 40)

จะเห็นได้ว่า แม้ว่าเพศหญิงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงจะถูกกดขี่เป็นอย่างมาก แต่ก็ยังคงมีอีกเพศที่ถูกดูถูกเหยียดหยามและถูกมองในแง่ลบมากกว่าเพศหญิง นั่นก็คือเพศที่สาม ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเพศที่สามทั้งชายรักชายและหญิงรักหญิง ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่มีมานานแล้วในอดีต เพียงแต่สังคมพยายามเมินเฉยและทำเป็นไม่รู้

ส่วนในปัจจุบันจากภายนอกเอเชียตะวันออกเฉียงที่ทำให้รักร่วมเพศกลายเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาคือเหตุการณ์ในยุคคลายศตวรรษที่ 19 เมื่อชาวตะวันตกเดินทางเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงพร้อมแนวคิดรักร่วมเพศ ทำให้ค่านิยมการเป็นรักร่วมเพศ เริ่มเป็นที่รู้จักในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียง และด้วยอำนาจทางการเมือง การทหารของประเทศมหาอำนาจ การล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก ทำให้ประเทศในอาณัติอย่างจีนหรือญี่ปุ่นจำเป็นต้องรับจารีตรักร่วมเพศของตะวันตกด้วย ซึ่งจีน และญี่ปุ่น ได้ดูถูกและฝังหัวเอาว่าการกระทำอันวิปริตเช่นนี้ เป็นความผิดจารีตจากอารยธรรมของตะวันตกซึ่งเป็นศัตรู ดังนั้นการรักร่วมเพศจึงกลายเป็นความชั่วช้าโดยสมบูรณ์แบบในมุมมองของชาวเอเชียตะวันออกเฉียง ผนวกกับค่านิยมสมัยโบราณและความคิดแบบ

อนุรักษ์นิยม ทำให้ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รู้สึกว่าบุคคลรักร่วมเพศเป็นคนผิดปกติ การที่ผู้หญิงเป็นรักร่วมเพศ จึงถือเป็นเรื่องผิดและร้ายแรงมาก เป็นที่มาของความเกลียดชังหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออกเฉียง

ต่อมาราวต้นศตวรรษที่ 20 เมื่อชาติตะวันตกได้เข้ามา มีบทบาทต่อสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้คนได้รับการศึกษาและแนวคิดตามแบบตะวันตกมากขึ้น ทำให้บทบาทของสตรีในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเพิ่มมากขึ้น ผู้หญิงได้รับอิสระในการเลือกประกอบอาชีพ การแต่งงาน และมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดในเรื่องเกี่ยวกับเพศ ความคิดเปิดรับในเรื่องการเป็นรักร่วมเพศจึงเริ่มเปิดกว้างขึ้นแม้จะยังไม่ทัดเทียมกันในแต่ละประเทศ เนื่องจากยังคงมีคติความเชื่อและวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกแตกต่างกันออกไป แต่พวกรักร่วมเพศหญิงก็ได้ยกฐานะของตนเองขึ้นในสังคม โดยได้ก่อตั้งสมาคมและองค์การต่างๆ เพื่อเรียกร้องสิทธิสตรี และทำงานร่วมกับสตรีธรรมดาต่อสู้เพื่อความเสมอภาคของสตรีทั่วไป จนประสบความสำเร็จมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าปัจจุบันหญิงรักร่วมเพศจะเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น และคนเหล่านี้กล้าที่จะเปิดเผยตัวเองมากกว่าสมัยก่อนๆ แต่ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของคนพวกนี้ก็ยังเป็นที่ยุ้งกักกันน้อย จึงมีการอาศัยสื่อเพื่อการสร้างความรู้ในเรื่องราวของบุคคลรักร่วมเพศ สื่อในสมัยก่อนนั้นพฤติกรรมรักร่วมเพศมักถูกมองว่าเป็นสิ่งต้องห้าม สื่อทั้งหลายต่างพากันนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับรักร่วมเพศในด้านลบอยู่เสมอ จึงทำให้การเป็นรักร่วมเพศนั้นกลายเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้สังคม แต่ต่อมาเมื่อยุคสมัยและสังคมเปลี่ยนไป ทำให้ความคิดบางอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงตาม การเป็นรักร่วมเพศจึงได้รับการยอมรับจากสังคมมากยิ่งขึ้น สื่อที่คอยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับรักร่วมเพศก็มีความหลากหลาย และเกิดมุมมองใหม่ๆ ขึ้น มากกว่ามุมมองในแง่ลบ ซึ่งสื่อที่มีบทบาทอย่างมากก็คือ สื่อภาพยนตร์นั่นเอง

สื่อภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีลักษณะพิเศษ สามารถมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้ชมสืบเนื่องมาจากคุณสมบัติต่างๆ ของภาพยนตร์ กล่าวคือภาพยนตร์เป็นเทคโนโลยีที่มีทั้งภาพและเสียง ทำให้ภาพยนตร์สามารถเรียกความสนใจจากคนดูได้ทุกกลุ่ม จึงมีอิทธิพลอย่างสูงในการหล่อหลอมชุดความคิดต่างๆ ให้กับสังคม

เนื้อหาที่จะนำมาใช้ในงานวิทยานิพนธ์นี้จึงเลือกศึกษาภาพยนตร์หญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์เกี่ยวกับรักร่วมเพศมีมานานแล้วและเป็นสื่อที่สะท้อนเรื่องราวของรักร่วมเพศในหลายๆแง่มุมได้ดีที่สุด ทั้งในด้านความคิด ความเป็นอยู่ สังคมและสภาพแวดล้อม รวมไปถึงวัฒนธรรมย่อยบางอย่างของบุคคลรักร่วมเพศอีกด้วย โดยแสดงออกถึงโลกทัศน์และอารมณ์ของมนุษย์ที่แฝงอยู่ออกมาให้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวและเสียงได้อย่างมีศิลปะ

ภาพยนตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการนำเสนอเนื้อหาและภาพลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศได้อย่างน่าสนใจ มีลักษณะเฉพาะตัวสูง และสะท้อนภาพของวัฒนธรรมในสังคมที่ชัดเจน ทั้งในแง่ของรายละเอียดที่สะท้อนความเป็นตัวตนแบบเฉพาะของวัฒนธรรมนั้นๆ และในแง่ขององค์ประกอบศิลป์ ภาพยนตร์ในกลุ่มนี้จะมีโครงสร้างและสัญลักษณ์บางประการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแฝงอยู่ในงานภาพยนตร์ กล่าวคือไม่ได้สื่อสารกับคนทั้งโลกผ่านภาษาของโลกเหมือนกับที่ภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดทำ หากแต่สื่อด้วยภาษาที่เป็นแบบฉบับของตัวเอง และพยายามสื่อสารออกไปให้คนทั้งโลกเข้าใจมันเอง ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross Culture) (ปิยวรรณ จิตสำราญ, 2554)

ภาพลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศในภาพยนตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัย สังคมวัฒนธรรมและคติความเชื่อในช่วงเวลานั้นๆ ในการแสดงออกซึ่งภาพลักษณ์ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับยุคสมัยเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับสถานะทางสังคม ลักษณะนิสัย และช่วงวัยของตัวละครที่เป็นหญิงรักร่วมเพศ รวมไปถึงระดับความเปิดกว้างในเรื่องรักร่วมเพศของแต่ละประเทศอีกด้วย แม้ว่าสภาพสังคมในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีจารีตประเพณีและคติความเชื่อที่คล้ายคลึงกันเนื่องจากการรับส่งอิทธิพลความเชื่อให้แก่กัน และแนวทางของภาพยนตร์อาจมีลักษณะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่เนื่องจากวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศส่งผลให้มีความแตกต่างในเรื่องการนำเสนอบริบทหรือวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของหญิงรักร่วมเพศ อีกทั้งในเรื่องการเข้ามาของวัฒนธรรมภายนอกที่ไม่พร้อมกันหรือแตกต่างกัน และระดับการเปิดกว้างของแต่ละประเทศก็เป็นปัจจัยให้สภาพสังคมและการยอมรับเพศที่สามมีความแตกต่างกันไป ภาพยนตร์หญิงรักร่วมเพศอาจถูกสร้างขึ้นโดยยึดจากความเป็นจริง อาจแต่งเติมขึ้นมา

จากสภาพวัฒนธรรมความเป็นอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ หรืออาจมีการสร้างเสริมจินตนาการเข้าไป ภายหลัง ก็ต้องดูที่มุมมองทัศนคติของผู้คนในสังคมนั้นๆ ด้วย

การสร้างภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับเพศที่สามในสังคมเอเชียตะวันออก เป็นการทำให้สังคมได้ตระหนักว่าเรื่องเพศและความหมายเกี่ยวกับมันนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ตายตัว สามารถถูกสร้างความหมายใหม่ๆ ได้เสมอ ซึ่งการนำเสนอภาพนี้เองที่เป็นจุดสำคัญในภาพยนตร์ ทำให้ผู้ชมรับรู้ถึงความหลากหลายในการสะท้อนภาพลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศ ควบคู่ไปกับจารีตประเพณี และมุมมองทางสังคมนั้นๆ อีกทั้งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการนำเสนอภาพของหญิงรักร่วมเพศในภาพยนตร์ ทัศนคติต่อบุคคลที่เป็นรักร่วมเพศ และปัจจัยในการแสดงออกทางตัวตนของหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออกอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำเสนอภาพยนตร์หญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออก
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงรักร่วมเพศในภาพยนตร์เอเชียตะวันออก
3. เพื่อสะท้อนให้เห็นมุมมองทางสังคม วัฒนธรรม และทัศนคติที่มีต่อหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออก

ปัญหานำวิจัย

1. การนำเสนอภาพหญิงรักร่วมเพศในภาพยนตร์เอเชียตะวันออกเป็นไปในรูปแบบใด
2. การแสดงออกทางตัวตนและภาพลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออก มีลักษณะใดบ้าง
3. สภาพสังคมและวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกมีผลต่อการนำเสนอภาพของหญิงรักร่วมเพศอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นภาพยนตร์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยทำการศึกษาถึงตัวละคร สังคม และวัฒนธรรมเกี่ยวกับหญิงรักร่วมเพศในภาพยนตร์ และนำมาวิเคราะห์ในส่วนของการนำเสนอภาพและตัวตนของหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาททางสังคมและภาพลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศในภาพยนตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลที่เป็นหญิงรักร่วมเพศ และเข้าใจถึงทัศนคติของกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่เป็นหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยอันส่งผลกระทบต่อความคิดและวิถีการดำเนินชีวิตของหญิงรักร่วมเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. เพื่อนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการศึกษาเชิงมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รักร่วมเพศ / โฮโมเซ็กชวล หมายถึง คนที่มีความคิดและความรู้สึกทางเพศต่อบุคคลที่เป็นเพศเดียวกัน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทหญิงรักหญิง และชายรักชาย

เพศที่สาม หมายถึง เพศวิถีที่นอกเหนือไปจากเพศสภาพตามธรรมชาติที่มีเพียงผู้หญิงและผู้ชายเท่านั้น

หญิงรักร่วมเพศ / หญิงรักหญิง / เลสเบียน หมายถึง ผู้หญิงที่มีความคิดและความรู้สึกทางเพศกับผู้หญิงด้วยกัน แต่ไม่ได้แบ่งบทบาทอย่างชัดเจน

เลสเบียนคิง หมายถึง ผู้หญิงที่มีความคิดและความรู้สึกทางเพศกับผู้หญิงด้วยกัน โดยมีลักษณะการแต่งกาย และท่าทางเหมือนผู้หญิงหัว มีการแบ่งบทบาททางเพศเป็นฝ่ายรุกอย่างชัดเจน

เลสเบียนควีน หมายถึง ผู้หญิงที่มีความคิดและความรู้สึกทางเพศกับผู้หญิงด้วยกัน โดยมีลักษณะการแต่งกาย และท่าทางเหมือนหญิงสาวทั่วไปที่เป็นรักต่างเพศ มีการแบ่งบทบาททางเพศเป็นฝ่ายรับอย่างชัดเจน

ทอม หมายถึง ผู้หญิงที่แสดงออกซึ่งบทบาทความเป็นชาย โดยเลียนแบบลักษณะท่าทาง และการแต่งกายคล้ายผู้ชาย มีความรู้สึกทางเพศกับผู้หญิงที่แสดงบทบาทเป็นดี และมีการแบ่งบทบาททางเพศอย่างชัดเจน

ดี หมายถึง ผู้หญิงที่มีใจรักในผู้หญิง แต่ยังคงแสดงออกซึ่งบทบาทความเป็นหญิง เช่นเดิม โดยมีลักษณะท่าทาง และการแต่งกายเหมือนผู้หญิงโดยทั่วไป มีความคิดและความรู้สึกทางเพศกับผู้หญิงที่แสดงบทบาทเป็นทอม และมีการแบ่งบทบาททางเพศอย่างชัดเจน

ชายรักร่วมเพศ / ชายรักชาย / เกย์ หมายถึง ผู้ชายที่มีความคิดและความรู้สึกทางเพศกับผู้ชายด้วยกัน แต่ไม่ได้แบ่งบทบาทอย่างชัดเจน

ไบเซ็กชวล หมายถึง บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศแบบชอบทั้ง 2 เพศ คือ ชายหรือหญิงที่มีความคิดและความรู้สึกทางเพศกับคนที่มิเพศเดียวกันกับตัวเองและคนที่มิเพศตรงข้ามกับตัวเอง

หญิงรักร่วมเพศที่เปิดเผยตัวตน หมายถึง การแสดงออกของผู้หญิงที่มีใจรักในผู้หญิง และแสดงให้เห็นถึงความรักถึงความเป็นหญิงรักร่วมเพศอย่างเปิดเผย

หญิงรักร่วมเพศที่ปกปิดตัวตน หมายถึง ผู้หญิงที่มีใจรักในผู้หญิง แต่เก็บกวดการ แสดงออกไม่ให้สังคมทราบถึงความเป็นหญิงรักร่วมเพศ

หญิงรักร่วมเพศที่ไม่แสดงบทบาทอย่างชัดเจน หมายถึง ผู้หญิงที่มีใจรักในผู้หญิง แต่ไม่ได้แสดงออกซึ่งบทบาทความเป็นชายหรือหญิงที่ชัดเจน แต่สามารถแสดงออกในบทบาทใดก็ได้

ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่คนรู้สึกนึกคิดหรือวาดขึ้นในใจ จะเป็นภาพของอะไรก็ได้ ทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เช่น ภาพของคน หน่วยงาน องค์กร สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ภาพลักษณ์เกิดขึ้นจากการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทั้งประสบการณ์ทางตรงหรือทาง อ้อมบวกกับความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นในจิตใจ หรือเป็นภาพในใจที่บุคคลรับรู้ต่อบุคคล วัตถุ สัตว์ สิ่งของ สถานที่

เอเชียตะวันออกเฉียง หมายถึง อนุภาคหนึ่งของทวีปเอเชีย มีพื้นที่ประมาณ 15% ของพื้นที่ทั้งหมดในทวีปเอเชีย ประเทศซึ่งมีพื้นที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง ได้แก่ จีน ฮองกง ไต้หวัน เกาหลี และ ญี่ปุ่น

ชาติตะวันตก หมายถึง ประเทศที่อยู่ในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา ซึ่งชาติตะวันตกนี้เองที่ได้เข้ามาล่าอาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียง ส่งผลต่อเรื่องวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาสู่ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงด้วย

จีน หมายถึง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือจีนแผ่นดินใหญ่ เป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง และมีประชากรมากที่สุดในโลกที่จำนวนกว่า 1.3 พันล้านคน หรือประมาณหนึ่งในห้าของประชากรโลก สถาปนาประเทศขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ.1949 ปกครองโดยระบอบสังคมนิยม โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์จีนดำเนินการปกครองประเทศ

ไต้หวัน หมายถึง เกาะหนึ่งในมหาสมุทรแปซิฟิกใกล้จีนแผ่นดินใหญ่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันปกครองโดยสาธารณรัฐจีนหรือในบางครั้งเรียกว่า จีนไทเป เป็นเอกเทศจากสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐจีนปกครองจีนแผ่นดินใหญ่ต่อจากราชวงศ์ชิงในระหว่างปี ค.ศ.1912-1949 จนพ่ายต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน จึงอพยพมาตั้งการปกครองอยู่บนเกาะไต้หวัน ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบหลายพรรคการเมือง

ฮ่องกง หมายถึง เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน แต่เดิมเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในเขตอำเภอซินอัน เมืองเซินเจิ้น หลังจากจีนพ่ายแพ้ในสงครามฝิ่น อังกฤษจึงได้เข้าครอบครองเกาะฮ่องกงในปีค.ศ.1842 ต่อมาภายหลังอังกฤษได้โอนอธิปไตยเหนือฮ่องกงกลับไปสู่จีนในวันที่

1 กรกฎาคม พ.ศ.1997 ปัจจุบันรัฐบาลจีนได้ใช้นโยบายหนึ่งประเทศสองระบบในการปกครองฮ่องกง โดยได้ให้สิทธิฮ่องกงในการปกครองตนเองอย่างอิสระ จึงปกครองในระบบประชาธิปไตย

ญี่ปุ่น หมายถึง ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศหมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ทางตะวันตกติดกับคาบสมุทรเกาหลี และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีทะเลญี่ปุ่นกั้น ส่วนทางทิศเหนือ ติดกับประเทศรัสเซีย มีทะเลโอฮอตสค์ เป็นเส้นแบ่งแดน ปกครองในระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

เกาหลี หมายถึง ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นประเทศในเอเชียตะวันออก มีพื้นที่ครอบคลุมส่วนใต้ของคาบสมุทรเกาหลี พรมแดนทางเหนือติดกับประเทศเกาหลีเหนือ มีประเทศญี่ปุ่นตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้โดยมีทะเลญี่ปุ่นและช่องแคบเกาหลีกั้นไว้ ปกครองในระบบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ